

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Ezerkötő és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszavásárolja
 vagy megvásárolja nem vállalkozik.

Hirdetések és hírdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 17.

Feltűnt a száraz.

III.

A liberális uralom pusztításai között a kisipar mellett a földművelés teljes tönkremenetelét következett.

Ennek a pusztulása pedig még mélyebb sebet vágott hazánkban, mint a kisiparos polgárság pusztulása.

A polgári osztály tönkremenetelével egy tekintélyes és értékes társadalmi osztály rendült meg, a mezőgazdaság válságával megkezdődött a hazafias szellem csődje, mely a köznépnél a kivándorlás és kozmopolita szocializmusban nyilvánul, a volt nemesi osztállynál a közvélemény ereje vesztettségében és az önérdék előtérülésében, a közsöt hazai érdekek szemben is.

Nyugodt meggondoltsággal és tuzás nélkül mondhatom, hogy a régi hazafias érzés teljesen kipusztulóban van.

Ma felváltotta a hazafias érzést a sovíniszta álarca, mely alatt szidjuk az oláht, tót, németet és minden más nációt, gyanusnak tartunk mindenkit, a kinek nincs a szája széle kisujtásolva »honfi« frázisok és dikcióikkal s pártállás szerinti monopolium gyanánt kezelik a hazafiságot, lehazaárulózva egymást parlamentben és sajtóban a politikai augurok.

Olay képviselővel történt, hogy midőn folyton hangoztatta ellenzéki voltát, egy társa rászólt:

— Az a különbség köztünk, hogy én sohasem bizonyítgatom ellenzéki voltomat és mégis elhiszik, ön pedig érzi, hogy bizonyítgani kell.

Valóban ez a hangos hazafias gyanus. Gyanus, mert nincs gyökere, nincs történelmi tradíciója.

Régen megmerte mondani gravamenjeit a magyar, ma legfőljebb éljenezni mer magas helyen — engedély nélkül. Régen meghagyták oláhnak, tónak szokását, nyelvét s akárhány nagy hazafit e nemzetiségek adtak. Régen ingyen vállalták a hivatalt, ma legnagyobb harc akkor dúlt a parlamentben, mikor a képviselőktől a konczot igyekeztek elvenni; az aprópénzt, mire mandátumjaikat felváltották. Régen, ha valakire azt mondták, hazaáruló, az halálítélettel lett kimondva, ma előre tudjuk, hogy csak frázis, üres szó, mint annak hazafisága, ki könnyelműen dobálózik vele.

Ezt a szomorú, hogy úgy mondjam: gyári hazafiságot a mezőgazdaság válságán felburjánzott elemek importálták.

Nem magyar termék nem is magyar erkölcsökön nyugszik.

A magyar nem volt kofa természetű. Sem haragját, sem nemes érzelmét nem hordta a piacra.

A hazafias érzés lábával az ősök sírján állott, kezeivel az élők lelkébe markolt s erejét a múlt dicsősége és a jelen lelkesedése adta a jövő előkészítésére.

A magyar faj földbirtokos volt. A nemes földesur, a paraszt zsellér, de mind

oda növe a föld rögéhez, melyet hol vértük, hol verejtékük öntözött apáról fiura, hosszú sorban.

Óriási erkölcsi erő van az ilyen földön való állandó tartózkodásban.

A ki folyton lótfut a világban, az könnyen vesz mindent. Könnyen kell vennie, különben nem tudna kóborogni hazáján kívül. A kötetlen életmódot folytató népnél a haza szeretefét okvetlen a jólét hajszolása váltja fel s a hol ezt feltalálja, ott ragad meg, mint légy a mézen. Az ilyet nem sújtja az, ha becsületét egy helyen elvesztette. Tovább áll s a hol nem ismerik, ott újra becsülete van, mig tart.

A földes, házas ember oda van kötve birtokához s rá nézve környezete, faluja az egész világ, melyen kívül nincsen számára hely. Az ilyen vigyáz becsületére, vigyáz arra a nagy tőkére, mit a becsületből ősei gyűjtöttek s rá maradt. Az ilyen nem csak használja, de szereti a földet, melynek mélyében azon ősei nyugosznak, kiknek keze munkáját látja a felszínen. Ez a fa, ez az épületszárny, ez a darab föld mind apjára, nagyapjára emlékezteti, a ki szerezte, munkálta, ültette.

Ezekből a családi birtokok szeretetéből mint mozaik állott elő a hazaszeretet képe, melyet a történelmi közös tradíció és a faji érzés hatalmas kapcsai szoritottak egygyé, szétrobbanthatlanul szilárddá.

És a liberális éra éppen a földet rángatta ki a fa alól.

A legostobább módon mobilizálta a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Felejthetetlen szavak.

Irtá: Mathilda Ross.

Ki nem tapasztalta még, hogy életében oly szavakat hallott és oly eseményeken ment át, melyeket soha se felejt el s melyeket nem törülhet hi emlékezetéből? A létért való küzdelemben a külső benyomások egész serege mély nyomot hagy hátra szívünkben és mi mégis megfledkezünk róluk, mihelyest többé nem gondolunk rájuk, akár megmaradtak, akár elhomályosodtak.

De hirtelen, a nélkül, hogy tudnók miért, gyakran éppen az ellenkező hangulaiban meghorogunk emlékezetünk legmélyebb, legrejtettebb sejtéit és oly élelken állanak előttünk, mintha csak tegnap óta ismernök és ekkor tudjuk meg csak, hogy soha el nem fogunk hagyni, hogy a feledés fátyola nem fogja betakarani, hogy sok más benyomás ellian agyunkból, de ez az egy szó, ez az egy esemény emlékezte utolsó lehetünk megmarad bennünk.

Altalában nem valami jelentékeny szó, vagy nevezetes esemény az, melyet mi ily módon — gyakran teljesen akaratunk ellenére — a feledés karjai közül kirántunk. Eletünk fontos, nevezetes eseményei nem üldöznek bennünket kísértetek alakjában; ezektől az élet küzdelmeiben, örömeiben és bujában szabadulunk.

Nem, csekély dolgokról van szó, a melyekről senki sem tanuskodhatiks amelyekről senki sem beszél; jelentéktelen szók ezek, csendesek és mélabusak, mint októberben a fának hulló levelei. E szókat csak mi magunk ismerjük és érezzük és ezeket nem tudjuk elfelejteni, mert ha egyszer észrevétlenül, ha csak egy percze is lelkünk mélyébe hatolnak, bizonyos titokzatos képességgel járnak, amely bennünket megtanít arra, a mit az élet leghevesebb küzdelmeiben sem tanultunk meg, tudniillik önismeretre, a saját magunkba való betekintésre és ezért nem tudjuk elfelejteni.

Sok évvel ezelőtt történt. Egy napon délelőtt a Klara-negyed* egyik félreeső utcájában bádogos műhelybe javítás végett kellett vinnem valamit. Nehéz volt megkeresni, mert a háznak, melyben a bádogos lakott, több udvara és feljárója volt és semmiféle cég-tábla nem igazított utba. És mégis biztosan tudtam, hogy itt lakik a bádogos, mert a cselédem már többször volt nála és mivel a hozzá küldött tárgyakat jól és olesón javította, végre magam is akartam vele beszélni.

Kezdtém itt-ott kérdezősködni, felmentem pár lépcsőn, nem kaptam kielégítő czímet, megint le kellett mennem és így tovább. Sokan, különösen nők, csodálatos, szinte ösztönszerű képességgel vannak felruházva, melynél fogva

* Stockholm egyik kerülete melynek helyén ezelőtt a most márkiszáritott Klara-tó volt.

még a legképtelenebb helyzetből is ki tudják magukat vágni; mivel azonban én nem vagyok ilyen ügyes, még további keresés után se találtam meg bádogosomat. Türelmem fogytán volt. Sajnáltam, hogy annyi időt és fáradságot hiába kellett vesztegetnem. Végre mégis csak elértem czéomat; miután két sötét lépésön felbandukoltam, többször attól tartva, hogy kitöröm lábamat, — egy ajtóhoz értem, melyen, a mennyire a félhomály megengedte, a bádogos nevét olvashattam.

Megkönnyebbülten fellélegtettem és kopogtattam. »Szabad!« felelt egy hang és én belépek.

Szük, sötét szoba volt, de a sötétség dacára nagyszámu szerszámot és pléhedényt láttam.

Az ablaktól nem messze az asztal mellett állott egy férfi hosszú bőrkötényvel; a mikor meglátott, köszönt és bement a szomszéd szobába, hogy lámpát gyújtson. En az ajtó mellett álltam és még jobban hosszankodva azon gondolkodtam, hogy milyen lassu, ügyetlen ember ez a bádogos. Néhány pillanat múlva vissza jött égő lámpával, a melyet maga elé az asztalra tett. A gyenge világosságban láttam, hogy még fiatal ember, de görnyedt háta, sápadt, redős arcza aggastyánra vallott.

— Ezt szeretném kijavíttatni, — kezdém és a magammal hozott pléhedényt kibontottam a papirosból, — no, de sok fáradságomba is került ez a csekélység. Hiszen ön annyira elrejtve lakik, hogy valóságos felfedező utat kel-

földet s határtalan parcellázást engedett. Az adóalapot a földekre rakta s az ebből préselt pénzzel más ágaknak adott refakciákat, kedvezményeket, melyek sokszor nagyobbak és durvábbak, mint a nemesi privilégiumok voltak.

Ilyen viszonyok között megroppant a földbirtok. A nemesség a hivatalokra vetette magát s a kenyérért való harcz megölte a nemes érzést, a paraszt pedig züllett egy darabig, majd belé kapott a kivándorlásba s megkezdődött a Isten verte vér frissítés, melynek folytán nyugotra elfolyik a vérünk, éjszokról belénk folyik a savó.

Azonban a föld ügye, amint életbevágóbb is sürgősebb is hazafias szempontból, még a kisipar bajánál is, valóban most komoly rendezés alatt áll, mióta újabb szelek fujdogálnak.

A tüzhely védő törvény hallat már magáról, adóreformról mesélnék a képviselők, szövetkezetek támadnak és meg nem becsülhető gondban részesül a szálló restauráció és az állattenyésztés. Rendbe jön a munkás és gazda közti viszony, a biztosítás kérdése stb.

Még nem fult meg teljesen a magyar föld a liberális vizözön alatt, de hogy mennyire megrongálódott, mutatja a legdrágább érdekek és érzelmek megrendülése, mely az anyaföldön épült fel.

A magyar föld és magyar faj egy és ugyanazt jelenti. Áll vagy pusztul együtt mind a kettő. P—y.

Megfizetett vendégszeretet.

A magyarnak igen szép és jellemző szokása a vendégszeretet, de igazi magyar ember nem szokott azért pénzt elfogadni. Pedig ilyenformát tett Kovács Lajos, gyulai ügyvéd, a belényesi kerület függetlenségi jelöltje, kiről most a felmerült Bartha-hajszja alkalmából a *Magyarország* a következőket írja:

A gyulai választásra vonatkozólag az E—s ma reggeli számában megjelent közle-

lett tennem, míg megtaláltam; azt hittem már, hogy sohase jöhetek fel ezeken a sötét lépcsőkn.

A bádogos felnézett; keserű, alázatos mosoly mutatkozott fáradt, sápadt vonásaiban.

— Igazán oly nehéz volt? — mondá saját-ságos vonatott hangon, mintha sok-sok gondolat rejtőzött volna e kevés szó mögé.

— Igen, nagyon nehéz volt, — feleltem gyorsan, kikerülvén a szemem tekintetét, mely mereven reám irányult. Azután kezdtem beszélni a javításról, megmondtam, hogy és mikorra csinálja meg, végre köszöntem és az ajtó felé fordulván, távozni akartam. Ő is köszönt, nyitotta az ajtót, és lámpájával lelépésért a lépcsőn.

Éppen a mikor elváltam tőle, üres, száraz köhögést hallottam; megrázkódtam. Megálltam és hallgatóni kezdtem, hallottam, a mint a bádogos folytonosan köhögve, lassan és nehézkesen felment a lépcsőn.

Mikor léptei és köhögése elhangzottak, átsiettem az udvaron, ki az utcára.

Nem irhatom le, mit éreztem, mikor most egyedül voltam és a nyert benyomás fölött elmélkedtem.

Egy elkövetett szivtelen tettelső, homályos, mondhatnám öntudatlan érzete lassanként kinzó lelkifurdalássá fejlődött bennem. Bántott a lelkiismeretem, hogy azt a meggondolatlan szót kimondtam. Vajjon mit érzett ez az ember s mit gondolt szemrehányó panaszmó hallattára, hogy csak egyszer kellett felmennem e sötét meredek lépcsőn, mit gondol ő, a a kinek napjában ki tudja hányszor kell felbortorkálni beteg, fáradt tüdejével. Szerettem volna

mény tárgyában mint az utolsó választáskor jelen volt szem- és fültann kijelenthetem, hogy Kovács Lajos aligha a Kossuth Ferencz kedvéért pártolta akkor Bartha Miklóst, mert másképpen nem szidta volna folyton tele szájjal Kossuth Ferenczet. Ami pedig azt illeti, hogy Bartha Miklós a mult választásnál a Kovács házában is evett, hát biz ez a kortesvilágban meg szokott történni, de arról is biztos tudomásom van, hogy Bartha Miklós Kovácsnak »apróbb kiadásait« egy nagyobb összeggel megfizette. Dr. Lovász Márton.

Gyanusítások.

— A Kormos-ügy Nagyváradon. —

Szenyes ár elől soha senki sem tudja, hova menekülhet, mikor menekülhet? Elborít az mindent, a mi útjába akad s a ki legtisztább volt azelőtt, most az érzi legjobban a szennyár kellemetlen hatását.

A Kormos-ügy szennyje már Nagyváradot akarja nyaldosni habjaival.

A *Friss Hírek* című fővárosi krajczáros újság írja a következőket:

Szelle József egy hírlapíró előtt úgy nyilatkozott, hogy az aradi bírónak semmi közük sincs az ő ügyeihez, mert ő nem annyira az aradi kir. törvényszék bírát, hanem inkább a nagyváradai ítélőtábla bírát informálta.

Annyi bizonyos, hogy már évek óta nyílt titok volt Aradon, hogy Szelle Józsefnek a nagyváradai ítélőtáblán nagy protekciója volt.

A közlemény olyan hihetetlenül hangzott előtünk első olvasásra is, hogy egy perczig sem kételkedtünk annak valótlanágában. A nagyváradai bírói kar általában, a királyi ítélőtábla bírái pedig különösen annyira tisztelt állást foglalnak el városunk társadalmában s annyira felülállanak efféle vádakon, hogy a gyanunak még árnyéka sem férhet hozzájuk.

Mindennek daczára, hogy pozitív tényekből beszélhessünk, utána jártunk, honnan szedhette gyanusításait a fővárosi krajczáros? A közönség tájékozására a következőket közölhetjük nyert adatainkból:

Ismeretes dolog a lapok eddigi közléséből, hogy Szellenek Aradon egy nagyobb csődügye volt, a melyben horribilis költségeket számított fel A hitelezők ezt a felszámítást megtámadták s Aradon a törvényszék Szelle követeléseit *le is szállította körülbelül egy negyedére a felszámított összegnek.*

Szelle felebbezett s a felebbezés folytán ügye a nagyváradai királyi táblára került, a melynek illetékes tanácsa az aradi törvényszék itéletét *helyben hagyta.*

Szelle csupán a *kurián* nyerte meg pörét; mi módon, az majd kiviláglik a megindult vizsgálat adataiból.

Ezzel szemben a fővárosi lap híre nem más, mint minden alapot nélkülöző, légből kapott gyanusítás

Abban az ötös tanácsban, mely a nagyváradai királyi táblán Szelle ügyét felülbírálta, a táblabírói kar legkiválóbb képzettségű, legszilárdabb jellemű, köztisztelőnek örvendő tagjai vettek részt; a kik nemcsak ezért állanak felül mindenféle gyanusításon, hanem azért is, mert — mint említettük — Szelle javára nem ők billentették a mérleget, hanem a kuria.

Különben is a nagyváradai királyi tábla bírái senkitől semmiféle »információt« soha el nem fogadnak s bírói meggyőződésüket senkitől befolyásoltnak nem engedik. Szelle annyival kevésbbé »informálhatta« őket a maga módja szerint, mivel vele tudomásuk szerint **egyetlen egy nagyváradai táblabíró sem állott semmiféle összeköttetésben.**

Ez a tiszta igazság.

A kuria bírái közül Kormost — s talán más társait is — elnyelheti a botrányos ügy szennyje, de a nagyváradai bírói kar tisztességéhez nem fog félni. Azt védi az igazság, melyhez hű volt mindenkor!

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

magamat megbüntetni; talán jobban tennék, ha visszamennék a szegény bádogoshoz s kezet nyújtanék neki ilyes szavakkal: »Kérem bocsásson meg!«

De hogy értsen meg ő, hogy fogja fel azt, a mit gondolok, ha legbelsőbb gondolataimat kitarva, úgy beszélnek, a mint érzek: »Bocsásson meg, nem azért, a mit mondtam, hanem hogy ily gög keletkezhetett szivemben; bocsásson meg nekem, bocsásson meg mindnyájunknak, a kik soha se fáznak, soha se nélkülöznek, hogy nem átalottuk az ön körülményei közt önre, a szükség és nélkülözés gyermekére megvetéssel s a legjobb esetben leereszkedéssel tekinteni! Bocsásson meg, hogy terhéhez még egy követ raktunk, bocsásson meg, hogy kicsinyesek és szivtelenek vagyunk és meg nem érthetjük, hogy a szenvedés tiszteletet parancsol és hogy a lovagiasságot és a szeretetreméltó magaviseletet, melylyel a bársonyruha és a hódprémes bunda tulajdonosa iránt viseltetünk, inkább azokra a szegény, szükséget szenvedő emberi szívekre kellene pazarolnunk, a melyeket csak rongyok takarnak!«

És ha ő megértene, nem zárná be előttem ajtaját, nem utasítana el és nem törne ki e szavakba: »Menjen el tőlem! Nem kell az embernek bocsánatot kérni, ha ruhájaszövege finomabb, mint a másé. Mindnyájan a körülmények hatalma előtt hajlunk meg és embertársainktól csak jót hallunk, ha nekünk az övéknél jobb kabátunk van; ez alatt elrejtjük gyűlöletünket, míg csak meg nem bosszuljuk magunkat.«

Nem, nem tudnék tőle bocsánatot kérni;

a mit mondtam, csak szóbeszéd volt, melyet soha se volnék képes kitörülni és feledtetni, azért, mert értelme nincs tulajdonképen a szóban magában. Hisz ez a szó megvesztegethetetlen tanuja annak, hogy van egy kaszt, a mely szivtelenséggel és kislelkűséggel elválasztja a szegényt a gazdagtól, az éhest a jóltakottól

Ugy tetszett nekem, mintha ezek a szavak cikázó villámként hatoltak volna a szivembe, mintha éles világával kitérték volna titkait és mintha ezután az önmarengolás után most már tisztán és világosan láthatóék be a társadalom minden bajába és ferdességébe. Pedig ezeket még az ország nagyjai is mily részvétlenül nézik!

Most láttam csak az igazság vakító fényében azt az undok gögöt, melylyel az ember a legnyomorultabb előjogok alapján embertársai irányában viseltetik. Nem láttam csak a durva, kézzelfogható vonásokat e szomorú képen, mely az emberi nem lealázását ábrázolja, mint pl. a munkás embernek csak bölintünk, de az előkelő naplopónak a ki véletlenségből milliókat örökölt, alázatosan köszöntünk, vagy fenhéjazók vagyunk a koldus előtt, de udvariasan, tisztelettel emelünk kalapot a gazdag ember előtt, ki saját fogatában elrobog mellettünk, nem ezeket láttam, hanem az embertelen bánásmód finomabb vonásait, az előkelő leereszkedést, az önkényt, a pártolási viselkedést, végre pedig azt az érzetet, melytől talán senki, csak egy ember tudott szabadulni, ő, a ki nem követett el bűnt, azt az érzetet gondolom, melynél fogva, ha jót teszünk a szegé-

Az aradi panama bonyodalmai.

— Saját tudósítónktól. —

A Kormos-Szelle-ügy napról-napra meghozza a maga szenzációját. Fordulatokra fordulatok következnek, melyek mind bevilágítanak a botrányos ügy gondosan rejtett titkaiba.

Az országos esetről tudósítunk a következőket jelenti:

Szelle összeköttetései.

Amikor Szelle csődbe került, Aradon mindenki sejtette, hogy ebből egész raja az újabb ügyeknek fog támadni. Aki ismerte azt a mesés befolyást, amelylyel ez a vidéki ügyvéd bírt, tudta, hogy Szelle bukásával sok embert fog magával rántani. Hiszen Szelle akárhányszor egészen nyíltan dicsekedett azzal, hogy a zsebében van az »egész város«.

Ha vesztett ügyet akart valaki megmenteni, akkor Szellere bízta azt, mert ő folyton »összeköttetései« hivatkozott és ezzel bizonyos tekintélyt szerzett magának.

Amikor néhány év előtt az aradi törvényszéknek egy régi bíráját hirtelen nyugdíjba küldték, a beavatottak tudták, hogy ez is Szelle egyik áldozata.

Es tényleg, alig hogy a bíró megszűnt a törvényszék tagja lenni, Szelle a legridegebb könyörtelenséggel beperelte ellene főnálló követeléseit és árvereztette birtokait. Elnézéssel csak addig volt irányában, míg a törvényszék »segítségére lehetett.«

Hogy Kormossal is hasonló tervezett, bizonyítja az a körülmény, hogy eltette a vele és feleségével folytatott levelezéseit. De nemcsak a tőle kapott leveleket tette el, hanem a hozzá intézett irások fogalmazványait is őrizte. Így most a csődvagyon leltározása alkalmával ötvenhat Kormos-féle levelet találtak a Wertheim-pénzszekrényben.

Annyi bizonyos, hogy Szelleék minden Kormostól eredő papírlapot eltettek.

Altalános Aradon az a vélemény, hogy a Szelle birtokában talált levelek még más személyekre is kellemetlenek lesznek, mert mint

nyekkel, már azt hisszük, hogy mindent, mindent tettünk, pedig a jöltevésnek még csak az ábcézését betűzzük!

És megint hallottam a szemrehányó szavakat:

— Igazán olyan nehéz volt?

Es megint fülembe zugott az a száraz, üres köhéscselés, melyet a sötét meredek lépcsőn hallottam. Milyen tapintatlanság, mekkora szivtelenség volt részemről a szegény embernek szemrehányást tenni, hogy nincsen módjában kényelmesebb feljáratu, világos lépcsővel bíró házában lakni!...

A monda szerint van egy tő, — már nem emlékszem hol van — mely minden tizedik évben emberáldozatot követel és bármennyire buvárokodtak és keresték az áldozatot, a tő azt soha sem adta ki. Csak néha, csendes, magányos éjjeleken, ha a teli hold ezüstös fényével előnti a hullámokat, a halott a felszínre kerül, de éjjel után a mélység láthatatlan szellemei csakhamar megint visszarántják, mélyen a tő fenekére, a hol megmarad az utolsó itéletig...

A szívünk hasonlít e monda tavához; ebben is vannak emlékek, melyeket soha sem bocsát el, ott vannak és aluszak fenekén feledésbe merülve az élet sürgő-forgó nyugtalanságában. De néha felszínre kerülnek, felismerjük halvány vonásaikat és láttokra az elmúlakat még egyszer éljük át, a mig megint a titokteljes mélységbe vissza nem süllyednek, a hol élni fognak — ki tudja meddig!...

már előbb jeleztük, Aradnak igen sok előkelő polgára állandó összeköttetésben állt Szellevel, a ki társadalmilag még rövid idő előtt igen nagy szerepet játszott.

Szelle és a színházak.

Hogy mi mindenbe játszott bele a keze, arról csak ezt a két esetet említjük föl.

Szelle volt Leszkaynak, az aradi színház igazgatójának, most a budapesti Magyar Színház bérlejtőjének pénzembere. Szelle főkönyvében Leszkaynak van egy lapja, amelyből kitéjük, hogy Leszkay 43.314 koronával tartozik Szellenek, amiről fedezeti váltót adott neki. Ezt a váltót nem találták sehol. Ennek következtében Kertész dr. a mai napon a főkönyvi adatok alapján Leszkayt a 43.314 korona erejéig beperelte.

Fiu az apáért.

A Kormos-ügy személyes részének elintézésére tegnap reggel érkezett Aradra Kormos Adolf kuriai bíró fia, Kormos Tivadar, hogy a nyilvánosságra jutott magánlevelekkel elkövetett ügyekért atyja helyett elégtételt szerezzen. Eljárásában segédekül táviratilag Aradra hívta Martos Bódog paulisi birtokost és ifj. Martos Ferenc közoktatásügyi miniszteri fogalmazót. Az ügyet azonban alig lehet a lovagiasság útjára vinni, mert a levelek leltározás közben találtattak meg, a csődvagyon számadásainak egy részét képezik és tanuk előtt olvastattak fel.

Más oldalról áll azonban az is, hogy Tassy dr., a nagyváradi főügyész is megülködésének adott kifejezést a Kormos kuriai bíróra vonatkozó részletek nyilvánosságra hozatala fölött.

Természetes, hogy Aradon nem foly másról a beszélgetés, mint erről a nagy port fölverő ügyről, melynek összes szereplői általánosan ismertek.

A fejlemények iránt óriási érdeklődés mutatkozik, mert mindennap újabb áldozatok várhatók.

Aradra érkezett hírek szerint Bernáth dr. igazságügyi államtitkár már a tegnapi nap folyamán érkezett Vargha dr. budapesti főügyésszel a Kormos ellen megindítandó vizsgálat dolgában.

Vizsgálat Kormos ellen.

Késő éjszaka ezt jelentik Aradról:

Meszlényi Antal ügyész azt indítványozta a vizsgálóbírónak, hogy rendelje el Kormos Adolf ellen a vizsgálatot. A vizsgálóbíró nem fogja ezt megtenni és azzal indokolja ezt az elhatározását, hogy az állítólagos megvesztegetés nem Aradon, hanem Budapesten történt. Meszlényi viszont azzal érvel, hogy Budapesten bár, de Aradról történt a megvesztegetés.

Szelle Józsefné felebbezett a csődbírószáma határozata ellen, mely az ő ingóságait és künn levő követeléseit is a csődvagyonhoz csatolta. A nagyváradi tábla elutasította felebbezésével Szelleét.

Szelle ellen mint az Arad és Vidéke jelenti, vizsgálatot indít az aradi ügyvédi kamara. Ennek az lehet a következménye, hogy Szelle, ha megszüntetik is az ellene elrendelt csődöt, még sem lehet majd egyetlen ügyvédi kamarának sem a tagja, ha az aradi ügyvédi kamara megvesztegetés miatt törli az ügyvédek sorából.

UJDONSAGOK

* **Requiem Nogáll püspökért.** Két esztendeje lesz már holnap annak, hogy Isten magához szólította az ő hű szolgáját, ki egész életét, életének minden gyümölcsét — önmagát megtagadva — embertársai boldogítására szentelte, — két esztendeje lesz b. e. *Nogáll* püspök halálának. Isten akaratán megnyugodva fogadta e város és megye hálás népe a nagy csapást, mely e kiváló nagy emberének halálával érte, mégis sir a lelkünk most, a második évfordulón is, mikor arra gondolunk, hogy elvesztettük őt. De vigaszt találunk abban a hitben, hogy a boldog hazába elköltözött nemes lelke ott virraszt, ahol porhüvelyé nyugszik, legszebb alkotása felett s áldást kér arra Istentől. E szomorú évforduló alkalmából ma, *csütörtökön*, július 18-án délelőtt 10 órakor ünnepélyes gyászmisét fognak tartani a *Szent Vincze-intézet kápolnájában*, melynek kriptájában a boldogult püspök tetemei várják a feltámadást.

* **Személyi hír.** Dr. Nagy Ferencz kir. törvényszéki elnök Vaskóbról, hol a járásbírósgot vizsgálta meg, tegnap hazaérkezett.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága ma csütörtökön délután 3 órakor ülést tart.

* **Kinevezés.** A nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság *Horgos* Izidor deési m. kir. pénzügyőri fővigyázót, kezelési gyakornokká nevezte ki.

* **A Városliget atvétele.** A városi tanács addig csürte, csavarta a dolgot a Városliget múlt évi 500 korona segélye tárgyában, míg ledisputálta ez összeg kifizetését, daczára, hogy a törvényhatóság felvette ez összeget a költségvetésbe. Egyben elhatározták, hogy 60 napon belül átveszik Rátkaytól a Városligetet. Tudvalevőleg a törvényhatóság adta át *Rátkay* Józsefnek a ligetet s így érthetetlen, hogy honnét vette a jogot a tanács a visszavételre, a közgyűlés megkérdezése nélkül. Azonkívül perre is van kilátás, mert a jogügyi és pénzügyi bizottságok már elismerték, hogy Rátkaynak bizonyos jogai vannak. A főmérnök persze ezt tagadja, pedig hát szeretnénk tudni, milyen hatalmas ezresek kerültenek a főmérnök a város nyakába, ha egy olyan tő kiásásával megbíznák.

* **Athelyezett postahivatal.** A nagyváradi m. kir. posta- és táviratigazgatóság közhírré teszi, hogy a Szatmárvármegye színyérváraljai járásba kebeleztet Mózses-falu községet a bikszádi postahivatal kézbesítő köréből 1901. évi július hó 16-tól kezdődő hatálylyal, a *felsőfalui* postahivatal körébe helyezte át. A község táviratja nem változik.

* **A város világitása.** A közvilágítás kérdésével tegnap ismét foglalkozott a városi tanács. *Hollós* József műszaki tanácsos, kir. főmérnök pénteken Nagyváradra érkezik s felülvizsgálja műszakilag az összes pályázatokat és terveket.

* **A cigánybandák fürdőznek.** A nyár beköszöntésével a cigány zenekarok nagy része elhúzódik Nagyváradról a fürdőkhöz, ahol élénkebb az élet. *Hamza* Miska zenekara ez évben is Borszékre ment, s már ott huzzák az édes-bús magyar nótákat a fürdő vendégeknek. Az öreg *Hamza* Miska azonban nem ment a bandával, mert a kisebbik: *Jenő* fia beteg s ezért itt maradt. Néhány nap mulva azonban ő is elutazik Borszékre, dicsőséget és aranyat szerezni.

* **Kápolnaépítés.** Csak nemrég nyílt meg városunkban egy csinos kápolna, melyet egy jótékonyaságról általán ismert főpap építtetett saját költségén. A nagyváradai káptalan egy másik tagja most újabb áldozatot hoz a hívők buzgalma emelésére. **Széchenyi Jenő** nagyváradai éneklő kanonok **Zomborban** a bánátkülvárosi és gradina-szállási katolikus híveknek régi óhaját teljesíti, mikor e városrészben 15.676 kor. 22 fillér előirányzott költséggel kápolnát építtet, mely egyúttal a Széchenyi család sírboltjánál fog szolgálni. Bács megye hivatalos lapja legutóbbi számában hozta a kápolna építésére vonatkozó árlejtés hirdetését, mely szerint e hó 21-én Zomborban Széchenyi József orsz. képviselő lakásán tartják meg a zárt ajánlati versenytárgyalást.

* **Térzene.** A 37. József ezred zenekara, kedvező idő esetén ma, csütörtökön délután 6—7-ig a Széchenyi-téren játszik.

* **Az esküdtek összeírása.** A nagyváradai esküdtszéki tagok jövő évi lajstromát már összeállították a városházán. A jövő évre 2364 esküdteket vettek fel a lajstromba. A névjegyzéket közszemlére teszik ki.

* **A veréb-utczaiak kérelme.** A veréb-utczai lakosok panaszkodnak, hogy nincs köveze az utczájuk s egyetlen árva petróleum lámpa pislog olykor, ha holdvilágos idő van. Kérik a városi tanácsot, hogy az utczájukat köveztesse ki a város és néhány lámpát állíttasson.

* **Életmentő rendőrök.** Könnyen nagy szerencsétlenség történhetett volna tegnap délután a vasúti állomáson, az 5 óra 20 perczkor érkező kóti vonat berobogása alkalmával. Az aratók éppen leugráltak a kocskiból, midőn a második vágányon a belényesi vonat is bejött. A vasutasok figyelmeztetése dacára nagy tolongás keletkezett s a munkások közül három a vonat elé esett. Az utolsó perczben, formálisan a mozdony elől kapták el őket **K. Nagy Pál** és **Máthé Gyula** rendőrök. Az előbbi kettőt rántott ki a sínek közül hajánál fogva, az utóbbi pedig egyet. Az életmentő derék rendőröket zajosan megüljenezték.

* **Középitkezések.** A magy. kir. államépítészeti hivatal a debreczeni-fehértemplomi állami közút szakaszán levő 37. számú hid újabból való építési munkálataira, — továbbá a **nagylétei** gör. kath. templom és paplak helyreállítási pályázatát hirdeti. Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a szóban levő pályázatra vonatkozó közelebbi feltevések a nagyváradai m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban (d. e. 9. d. u. 3—5-ig) megtekinthetők. Nagyvárad, 1901. július hó 16. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: **Janky József**, elnök. Dr. **Sarkadi Lajos**, tikkár.

* **A vallásháborító diákok büntetése.** A ferencvárosi polgári iskola néhány diákja a múlt hónapban kicsufolta az iskolaépület előtt elhaladó körmenetet és az abban résztvevő apácákat. **Kurz Vilmos** ferencvárosi plebános följelentette a rakonczátlan diákokat úgy a fővárosnál, mint az esztergomi érseki széknél. Az iskolaszék **Ballagi Aladárt** és **Lád Károlyt** bizta meg a vizsgálattal, mely csak a minap ért véget. Az ítélet tizenegy tanulót kizárt az iskolából, de mivel a szünetben nem lehetett ezt tényleg foganatosítani, az ítéletet most rávezették a diákok bizonyítványára. A jövő évben pedig nem veszik föl ebbe az iskolába a kizárt tanulókat, akik közt kilenc első osztályú és két harmadosztályú tanuló van. Más kerületi tanintézetbe azonban beiratkozhatnak. Az ítéletet közlik az esztergomi érseki székkal és a megsértett apácákkal.

* **Ezüst menyegző.** Szép családi ünnepély volt tegnap **Voszka Ferencz** tekintélyes nagyváradai iparos polgár vendégszerető házában abból az alkalomból, hogy most ünnepelte **Voszka Ferencz** és kedves neje házasságuk huszonöt éves fordulóját. Az ünnepély alkalmából igen sokan fejezték ki jókívánataikat a jubileumsoknak úgy helyből, mint a vidékről. Este gazdag lakoma volt az ünnepelt lakásán, amelyen a rokonok és ismerősök nagy számmal voltak jelen s lelkesen ünnepelték az ezüst menyegzős párt, boldogságot kívánva a kiterjedt szép család minden tagjának.

* **Elment idegennek.** Monjencs Péter mezőtelegdi illetőségű, bécsi kocsis nagyon jól érzi magát a sárga-fekete császár városban. Az iránt folyamodott, hogy bocsássák el a magyar állam kötelékéből, mert átlép az osztrák kötelékbe. Az elbocsátási okmányt a miniszter elküldte Biharvármegyéhez. Hadd menjen, aki nem találja jól magát a magyar állam kebelében.

* **Elkésztett koszoru.** A közös hadügyminisztériummal összeköttetésben álló **Fremdenblatt** írja: Véletlen késés folytán e hónap 9-én érkezett **Paksra** néhai mádi **Kovács György** koporsójára egy gyönyörű babér- és pálmakoszoru, amelynek fekete szalagján német nyelven ez a felírás olvasható: **A cs. és kir. hadsereg részéről, a hadügyminiszter.**

* **Musz koronás bankjegyek.** Az Osztrák-Magyar Bank kormányzósága által hirdett pályatervek közül tudvalevőleg **Hegedűs László** festőművésznk nyerte el az első díjat. Az ő rajzát az új százkoronás bankjegyen fogják alkalmazni, melyek legkorábban 1902. január 1-ére készülnek el, míg a többi bankjegyek később jönnek forgalomba. **Hegedűs** a napokban Bécsben járt, hogy az új bankjegyet nyomás alá rendezze. Az eredeti tervén némi módosítást is tett. A bankjegy magyar némi magyar női alak ül, antik padon; fölötté a teljes magyar czimer glóriában ragyog s ezt díszes buza- és gyümölcskoszoru fogja körül. A női alak könyvet tart a kezében, térdére kisgyermek hajol, mintegy szimbolizálva a házi tűzhelyet és nevelést. Jobbról erőteljes férfialak, kezét kaszáján nyugtatja, mellette mezőgazdasági szerszámok, méhkaptár, a szorgalom és munka jelképei, ezek fölött pedig hegedű és kottalap függ. Mindent egyszerű ornaméntális dísz fogja körül. Az alakok most sokkal kisebbek s így a szövegnek jóval több hely jutott. Az osztrák oldalon ugyancsak női alak ül, háttérben díszes szőnyegen az osztrák czimer gyümölcskoszorúval övezve. A női alak szőke gyermeket karol át, aki papírlapra jegyez. Mellettek a földgömb. Jobbról bőrkötényes kovács, aki kezét az ülőre helyezte kalapácsa nyugtatja. Az ülő mellett az ipart jelképező eszközök: háromszög, körző hevernek, fölöttük papírtekerces, tinta és toll függ. A felírás ugyanaz marad, mint a huszkoronásokon; az egyik oldal teljesen magyar, míg az osztrák oldalon kilenczféle nyelv szerepel. Az új bankjegy színe valószínűleg zöld lesz. Alakját valamivel kisebbre szabják, mint a mostani százasoké.

* **Lefokozott főhadnagy.** A szegedi honvédkerületi hadbíróóság lefokozásra és három hónapi elzárásra ítélte **Hetessy Gábor** honvéd főhadnagyot, aki az elmúlt évben Zomborban mulatás közben kardot rántott **Kanyó Jenő** vármegyei alszámvevőre s levágta annak a fülét. Színházi előadásról jött ki együtt a két ember és mulatni mentek. Végig járták a város összes mulatóhelyeit és végül betértek a **Korzó** kávéházba. Itt esett meg a szerencsétlen összekocczanás, a mely az alszámvevőnek halálát okozta, a főhadnagyeak pedig karrierjét szegte. Hajnal felé az alszámvevő haza akart menni, de a főhadnagy utját állta. Majd mikor **Kanyó** minden áron távozni akart, a hadnagy kardot rántott, feléje sújtott a barát-

jának s a fülét levágta. A megcsufított ember ekkor revolvert ragadott s kereste a főhadnagyt, a ki azonban elmenekült. Az alszámvevőt ekkor a kávéház pénztárosnője egy tükör elé vezette. Az elkeseredett, ittas ember, amint megpillantotta magát, annyira felindult, hogy elrántotta revolverét és mielőtt megakadályozhatták volna, agyonlőtte magát. **Hetessy** főhadnagyon nem régiben hajtották végre a szegedi hadbíróóság ítéletét. Beszállították a katonai fogházba, ahol elvették a kardját s attilájáról letépték a főhadnagyi aranycsillagot.

* **A nemesség a német hadseregben.** A legújabb hivatalos kimutatás szerint Németországban 34 olyan ezred van, melynek tisztségi kivétel nélkül nemes emberek mind, 44 az olyan ezredek száma, a hol polgári származásu hadnagy egyáltalában nincsen. A tábornokok, altábornokok és tábornokok mind nemesek, míg a 232 gyalogsági ezredes közül csak 100 a polgári ember; a 63 lovassági ezredes közül pedig csak kettő polgári származásu.

* **Új postahivatal.** A nagyváradai m. kir. posta- és távirtdaigazgatóság közhirre teszi, hogy a vésztő—hollódi vasutvonal **Fekete-Bátor** állomásán **Fekete-Bátor p. u.** elnevezéssel, 1901. július hó 16-án postamesteri kezelésben teljes le- és feladó szolgálattal működő postahivatal lépett életbe. Ezen postahivatal postai összeköttetését az említett vasutvonalon közlekedő posta vonatokkal és a talpai posta-távirtda hivattalal kapja. A postahivatal a postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működik. A postahivatal kézbesítő kerületébe **Dalmi** és **Váka** tanyák, **Fekete-Bátor** vasutállomás-telep, **Kis-Bátor** és **Uj-Bátor** puszták osztrattak be.

* **Megmérgezett család.** Megrendítő szerencsétlenség történt a felvidéki **Zorkócz** községben, a hol tegnapelőtt egy szegény munkáscsalád mérgezésnek esett áldozatul. A község és a környékbeli községek alatt elterülő erdőrésekben nagy mennyiségben elszaporodtak a vaddisznók, melyek éjjelenként kijárnak az erdőből és a lakosok burgonyatermését pusztítják. **Zorkócz** község lakosai úgy akarták a kártékony állatokat elpusztítani, hogy a burgonyaföldek előtt kukoriczalisztból készült keveréket raktak le s abba strichnin mérget tettek, hogy a vaddisznók a kukoriczakeveréket fölfalják s a benne levő méregtől elpusztuljanak. Hétfőn délután **Zatkanyik Adám** zorkóczlakos kiment az erdőbe gombát szedni. Ez alkalommal az egyik bokor aljában egy fiatal özet talált, amely még vonaglott. **Zatkanyik** nem sokat gondolkozott, hanem fogta a kését s azzal kieresztette a vonagló állat vérést s a mint besötétedett, hazavitte az özet. Ennek a husából főztek még aznap este vacsorát **Zatkanyiknál**, melyet a hat tagból álló család jóízűen elfogyasztott. Tegnap reggel **Zatkanyik** és családtagjait halva találták a lakásukon. Az előhívott orvos megállapította, hogy az egész család mérgezésnek esett áldozatul s az előtalált özmaradékból megállapították azt is, hogy az öz husa volt megmérgező, ami csak onnan származhatott, hogy a megmérgezett állat a kitétt kukoriczakeverékből evett. Az előjáróság nyomban intézkedett, a mérgezett kukoriczakeverékek meglévő részeinek felszedése iránt s egyúttal a törvényszéknek bejelentette az esetet azok főjelentésével, a kik a keveréket készítették és kirakták.

* **Rablógyilkosság hamis pénz miatt.** Tegnapelőtt **Bresztovácza**ba, egy vidéki ember érkezett, vállán egy szőrtarisznyával. Az idegen betért a községi nagykorosmába, hol vacsorát és bort rendelt magának. A korosmában voltak **Rozovics Avram** és **Nikics Sztevo** bresztováci lakosok is, kik alaposan szemügyre vették az idegent, majd beszédbe is elegyedtek vele. Elmondta, hogy **Torontálmegyébe** utazik

és még az éjjel folytatni akarja az utját, mert — mint mondá — sürgős dolga van. Az idegen miután megvacsorázott este 10 óra után utnak indult, távozása előtt azonban egy nagy csomó pénzt vett elő a tarisnyából és egy 10 forintossal fizetett. A sok pénz szegett ütött Rozovics és Nikics fejében, s a mint az idegen eltávozott ők is utána mentek. Másnap hajnalban az említett idegent agyonverve találták a község határában a kukorica földek között. A nyomban értesített csendőrség csakhamar kiderítette a gyilkosokat Rozovics és Nikics személyében s náluk 195 drb hamisított 10 forintost találtak, melyeket a meggyilkolt idegentől raboltak el. A meggyilkolt ember személyazonossága mindaddig nem volt megállapítható, de valószínűnek tartják, hogy a most felfedezett temesvári pénzhamisítók közé tartozik és hogy hamis pénzt akart forgalomba hozni. A két gyilkost a bűnjelekkel együtt be szállították a törvényszékhez.

* **Az orvosok Németországban.** A németországi orvosok a miatt panaszkodnak, hogy nem tudnak tisztességesen megélni, mert számuk aránytalanul nő. Az orvosok száma Németországban 1900-ban 27.400 volt, vagyis 100.000 lakosra 51 orvos esett; ezelőtt 20 évvel ugyanennyi lakosra még csak 33 orvos jutott. Az orvosok természetesen ezt szeretnék, ha a beteg emberek is oly arányban szaporodnának, mint ők.

* **A Pázmány- és Werbőczy-szobrok,** kettő azok közül, melyeket tudvalevőleg a király adományozott a fővárosnak, már megtalálták a végleges helyüket. Ez ugyanis eddig még ingadozott, most azonban a miniszterelnök értesítette a polgármestert, hogy az említett két szobor elhelyezése ügyében már döntött és pedig ezeket, az eredeti tervtől eltérően, a kigyó-téri két kertcskében helyezik el a Klotild főhercegnő palotái előtt. A szobrok a legutóbb megtartott bizottsági szemlén résztvevő művészek és műértők egybehangzó véleménye alapján és tekintettel továbbá a környezet architektusára és díszes kiképzésére, fehér márványból fognak készülni. A miniszterelnök a leiratában hozzát teszi, hogy ezt a határozatát a király is, a kinek előzetesen bejelentette, minden tekintetben jóváhagyta.

* **Elítélt honvédkapitány.** Napokkal ezelőtt írtak már a lapok Lükő Barna honvédkapitány esetéről és hogy a hadbírótság őt rangvesztésre és kilencz hónapi börtönrre ítélte el. Most a következő újabb részleteket tudtuk meg Lükő viselt dolgairól. Lükő Barna az 5-ik honvédezred Nagybecskerekben állomásozó zászlóaljának volt egyik kapitánya. Lükő, a ki különben igen ügyes, bátor katona volt és a kinek bajtársai igen szép jövőt jósoltak, most csak 28 éves. Egyáltalán mindenütt kedvelték a rokonszenves, udvarias embert, nemcsak a katonai társaságok, hanem a torontáli gentry-kluboknak is szívesen látott tagja volt, a hol mindenkor kifogástalan gavallérnak ismerték. Ez az általános vélemény csakhamar ködként oszlott szét akkor, amikor a fiatal kapitány pénzfogyta miatt kellemetlen kalamitásokba keverődött. Kölcsönöket kezdett felvenni, amelyekről a váltókat a legnagyobb könnyelműséggel állította ki. A hitelezői szaporodtak és a váltók lejártakor Lükő nem tudott fizetni. A helyzete napról-napra rosszabbodott. Nagybecskerek egyik kaszinójában egy titkos játék helyiség van, a hol à la »Monte Carlo« folyik a hazard játékok egész sorozata, így a rulett is. Lükő ott mindennapi játékos volt. Eleinte csak kisebb összegekben játszott. Vesztett. A szerencsét egyszerre akarta visszahódítani. Nagy tételekben kezdett hát játszani. Es méginkább elhagyta őt a szerencse. Nagy összegeket vesztett. Elfogyván a pénze, az uzsorások karmai közé került. Ezek szívesen adtak neki, mert azt gondolták jó pénz. Sőt az egyik a hiénák közül 24.000 ko-

rona kölcsönt adott neki. Ezt is elveszítette. Vesztéseit, adóssága a nagybecskereki zászlóalj-parancsnokság füléhez jutott, amely aztán megtöltötte a tiszteknek a roulette-bank látogatását. Mikor Lükő megtudta, hogy felebbvalói tudomást szereztek dolgairól, kerülte a kaszárnyát, ivásra adta magát. Külvárosi korcsmákban dorbézolt éjszakákön át. Egy nap Lükő azzal a mesével állt elő tisztársainak, hogy valaki feltörte szobájában a szárad pénzret tartalmazó ládát és belőle 800 koronát ellopott. Ezelőtt tíz hónappal történt ez. A gyanu azonban Lükő kapitányt érte. A mi nemsokára be is igazolódott és Lükőt a hadbírótság el is ítélte. Vasárnap fokozták le Szegeden a kapitányt és kihirdették előtte az ítéletet, a mely szerint 9 hónapi börtönrre ítéltek.

* **Derecskétől — Angolországig.** Bökönyi Péter derecskei öreg ember ezelőtt pár évvel szerződés mellett átadta kiváló szép serdülő leányát egy Mayer Antonio nevű artista impresszáriónak, hogy két év alatt énekre, zenére és más magasabb művészetekre taníttassa ki és társulatánál alkalmazza. Azóta bejárta a fiatal szép leány a félvilágot s lehet, hogy most már az újvilágban érvényesíti művészetét. Az atyja azonban kérte a hatóságot, hogy a szerződéses két év már letelt s hozassák haza a leányát. A konzul jelentése szerint azonban Mayer Antonio társulata már nincsen Birminghamban s egyáltalában nem tudják merre jár a szép Bökönyi Zsuzsánával.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak az összes gyászoló rokonok nevében is fájó szívvel tudatjuk, hogy forrón szeretett testvér, sógornő, nagynéne és rokon özv. Bányay Elekné szül. Balázs Mária életének 79. és özvegyiségének 14 ik évében f. évi július hó 16-án éjjeli 11 óraker hosszúságú betegség után, végegyengülés következtében az Urban csendesen elszenderült. Temetése f. évi július hó 18-án (csütörtökön) délután 5 óraker lesz az ev. ref. egyház szertartása szerint Nagy-Körözs utca 563. sz. házból. Nagyváradon, 1901. évi július hó 17-én. Lebegjen áldott hamvai felett örök béke! Balázs Agnes férj. Makay Vinczéné mint testvér. Makay Vincze mint sógor és gyermekei: Pál, Béla, Sándor, Matild, Katalin és Gizella mint unokatestvérei és ezek gyermekei mint rokonai. Beregszászy Gyula, Beregszászy Anna férj. Nagy Sándorné, Beregszászy János és neje Horváth Emma mint testvéreinek gyermekei, unokatestvérei.

* **Kilencz gyermek.** A hivatalos lapban olvassuk a következő sorokat:

Hrics Mihály áll. elemi iskolai tanító, várpalánkai lakos, saját, valamint kiskorú Gyula, Ida, Berta, Olga, Béla, Margit, Füliska, Erzsébet és László nevű gyermekei vezetéknévénél »Erdélyire« kért átváltoztatása f. évi 69.690 számú belügyminiszteri rendelettel engedélyeztetett.

Ha minden néptanító kilencz gyermekkel »jajdul« fel, akkor talán a miniszter nem fogja adni a »süketet« s szebb jövőt teremt a néptanítóknak. Ez az idő pedig, a »Budapesti Közlöny« tanúsága szerint közel vagyon.

* **Felrobbant gőzkazán.** Végzetes szerencsétlenség történt hétfőn reggel a feisbácskai Mazurics pusztán, hogy egy gőzkazán felrobbanása következtében több ember vesztette életét. A szerencsétlen eset részletei a következők: Hétfőn reggel a Mazurics pusztán folytatni akarták a megkezdett cséplést. A fűtő Palai István ki előző nap éjjel részegen tért vissza a pusztára hajnali 2 óraker, az itasság miatt nem volt képes a géphez állani, ennél fogva az öreg béres, a ki a személyzetet fölbresztette, egy béresgyereket küldött ki a géphez, hogy az fűtsön be. Reggel öt óra előtt kiment a gépész is, hogy a gépet megindítsa. A mint a gőzmérőre nézett az nagyon csekély gőz mennyiséget mutatott, mind ennek daczára a gőzszelepeken erősen jött ki a gőz. A gépész azt hitte, hogy vasárnap a szelepeken babrált va-

laci és e miatt el vannak romlolva, felment a gépre, hogy azokat megigazítsa s egyuttal ráparancsolt a fűtő gyerekekre, hogy erősen fűtsön, a mit a fiu teljesített is. Mialatt a gépész a gép tetején foglalkozott, egyszerre hatalmas durranás történt és a kazánnak egész elejét és egyik oldalát kivágta a gőz. A fűtő gyereket és egy Bunford nevű munkást, a kik a kazán előtt álltak, továbbá Simon Antal gépész és Halász Imre etetőt, a kik a gép tetején dolgoztak, a kiömlött gőz és a széthullott kazánrészek nyomban megölték. Ezeken kívül Kovács Antal, Madrics Jócó és Vancsics Milos munkásokat, a kik a gép közelében állottak, a kiömlött forró gőz teljesen összeégette, úgy, hogy mind a három a halállal vívódik. A megejtett vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget a gőz mérő-óra bedugulása idézte elő s e miatt nem mutatta a kellő gőzmenynyiséget.

* **Kellemetlen tévedés.** Jóízűeket nevetnek mostanában a budai oldal egyik miniszteriumában egy fiatal fogalmazó kellemetlen tévedése fölött, a kit igen jól ismernek abban a körökben, a hol mulatni szoktak. A különben szorgalmas fogalmazó a napokban nem jelent meg a hivatalában és helyette a következő tartalmu levél érkezett a főnökhöz, a ki miniszteri tanácsosi rangban vezeti osztályát.

Aranyos Blankám!

Délfelé érteid jövök. Elmegyünk a szokott helyre, a hol egy szepáréban fogunk dejeunerizni, mely még visszhangzik a multkori találkánk emlékeitől.

Ezerszer csókol

Névaláírás.

Körülbelül ugyanezen időtájt az a szőke mignonne, a ki Blanka névre hallgat, a következő levelet kapta:

Méllóságos Tanácsos ur!

Szives elnézést kérek azért, hogy ma nem jelenhetek meg a hivatalban. Szegény nagynénem, a kit évek óta kegyetlen betegség gyötör, ma nehéz operációnak veti magát alá és rokon kötelességemnek tartom, hogy eme nehéz perczekben körülöttem legyek.

Kiváló tisztelettel
(*névaláírás*).

A találka mindazonáltal megtörtént, mert az aranyoszőke Blanka mindjárt megértette a tévedést, melyen a miniszteri tanácsos ur is jót nevetett.

* **Az osztályorsjáték** tegnapi huzásán a következő nagyobb nyereményeket huzták ki:

80.000 koronát nyert: 40219,
10 000 koronát nyert: 87625.
5000 koronát nyertek: 72175 73337.
2000 koronát nyertek: 9113 37415.
1000 koronát nyertek: 4175 68838 62438.
500 koronát nyertek: 8897 8687 9026
9543 12553 18830 21211 33855 47734 48242
49789 50779 58540 58828 60682 62866 65072
70366 71294 78142 78942 80165 81005 82394
83544 84314 93616 97798 97828.

A többi kihuzott szám 130 koronát nyert.

* **Magyar név.** Gross Manó bihariyei lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel »Bogár«-ra változtatta.

SZINHÁZ.

Somogyi társulata Balatonfüreden.

Somogyi Károly színtársulatának egy része, Bérczy Gyula vezetése alatt július hó 16-án kezdte meg a színelőadásokat a balatonfüredi színpadon. A Minta férjet adták. A szereplők között láttuk Bérczyt, Peterdit, Peterdi Etust, Bogár Jánost, E. Kovács Mariskát; azonkívül vendégként működnek közre: K. Szerémy Gizella, Nikó Lina és Rónaszéki Gusztáv, a Víg-színház tagjai. A színlap alján Somogyi Károly, a nagyváradi Szigligeti-Színház igazgatója van aláírva.

Mükedvelők előadása.

Pompás, kitűnően sikerült mükedvelői előadást rendeztek tegnap délután a középiskolai tanulók a »Sport-pavillonban«. Ábrányi Emil »Végrehajtó« című vigjátékát adták elő, egy jól összeállított hangverseny kíséretében. Az egyfelvonásos darab előadása teljesen sikerült s különösen Handel Berta, Viinter Irén, Fenyves Irénke, Kemény Adolf tündek ki ügyes játékkal. A hangversenyben Handel Irma és Engel Valéria tündek ki. Előbbi egy ügyes szavalattal, utóbbi pedig egy dialogban.

Kürti Margit Rákosi Jenő »Gyilkos levél« kitűnő monológiát szavalta, úgy amint egy nagy jövőjű tehetséges színésznőtől vártuk. Hogy ennek kitűnően megfelelt, bizonyította az a sok taps, amelyet kapott. De hát egy kész színésznőt mükedvelői előadás keretében nem bírálunk. Teljes elismerés illeti őt azért a fáradhatlan buzgalomért, a melyet a mükedvelők betanítása és az előadás rendezése körül kifejtett. Az elért szép eredményre büszke lehet, mert a szereplők minden szaván, minden mozdulatán meglátszott az ő kiváló képessége.

A program utolsó pontját Somolík Veron kellemes, kedves éneke töltötte be, amelyet élénken megtapsoltak.

A Sport-pavillon tágas terme zsenfolásig megtelt közönséggel. Az előadást a szüneti gyermektelep javára rendezték.

Az előadás után tánczra kerekedtek s késő éjjelig járták jókedvvel.

A pozsonyi színészet.

Általános felháborodást keltett az országban, hogy Relle Iván pozsonyi igazgató ezentúl a magyar előadásokat háttérbe szorítja a németek felett.

Nem Relle Iván a főbűnös ebben a kínos kérdésben, noha bűnösségét nem akarjuk kétségbe vonni. Elvégre ez egzisztenciális kérdés előtte. Benne van egy vállalatban, a melytől kenyéret vár és kapkod fűhöz-fához s miután a jók nem segítik, segítségért fordul az ördöghöz. Nem mindenki tud arra a magaslatra emelkedni, hogy egzisztenciáját fölláldozza a nemzeti ügynek. Hogy Relle Iván, mint volt magyar újságíró, mint a Magyar színház volt igazgatója szintén nem tud ilyen ideális álláspontra helyezkedni, az szomorú dolog és minden körülmények közt elítélendő.

Azonban a magyar királyi belügyminiszter, ezidőszent Széll Kálmán szintén nem emelkedik erre a magaslatra, az már sokkal súlyosabb beszámítás alá esik. Mert igenis egzisztenciális kérdés a belügyminiszter előtt, hogy a nemzeti ügyet ne hagyja bitangjára és lépjen föl anyagi támogatással ott, a hol szükség van rá.

Pozsonyban pedig, azt mindenki tudja égető szükség van rá.

Ha a nyelvi viszonyok Pozsonyban, a magyar határszéli városban olyanok, hogy a lakosságra rá kell kényszeríteni a magyar nyelvet, akkor ennek a nagy horderejét és konzekvenciáját miért nem látja be a belügyminiszter, a ki most Rátóton állattenyésztéssel foglalkozván, nem törődik az állami ügyekkel. S a kormánypartí sajtó, a mely készen van felháborodni Relle ellen, miért nem háborodik föl Széll Kálmán ellen, a ki egyszer s mindenkorra véget vethetne a pozsonyi színházi tülekedésnek, ha akarna.

Nem kellene más, mint egy kis szubvenczió és erély.

Relle Iván felhozhatja a maga mentségére, hogy anyagilag nem teheti tönkre magát a magyar előadások forszírozásával. De ha a miniszter kipróbálja őt az anyagi veszteségért, akkor joga van rendelkezni s akkor nemcsak egyenlő rangra emelheti a magyar előadásokat a németekkel, hanem esetleg az utóbbiakat egészen kiszoríthatja.

A pozsonyi kroxelhuberek azért olyan merészek, mert a mi gyengeségünket látják.

Tessék erélyvel (és kellő anyagi erővel) elmentük fordulni, adják ők akkor még lejjebb is. Hanem persze ehhez kissé több sovinizmus kellene, mint a mennyi Széllben van.

SPORT.

A Vilmos-huszárezred lövészversenye.

Tegnap már említettük, hogy a Debreczenben állomásozó Vilmos huszárezred vasárnap nagy szabású lövészversenyt rendez. A lövészversenyt — mint ma értesülünk — a debreczeni lovaregylet nyulási nagy pályáján tartják meg s azon az érdeklődő közönséget is szívesen látja a rendezőség. A lövészversenyre nem kell belépő-jegyet váltani, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség belépő díj nélkül nézheti végig. A verseny délután fél háromkor kezdődik és a szünetek alatt a 39. gyalogezred zenekara játszik. Összesen hét verseny lesz abban a sorrendben, ahogy azt tegnapi lapunkban már közöltük. A versenyekről a bírói tisztet a következő katonai notabilitások töltik be: Don Miguel braganzai herceg, Bayersheimi Schwitzer Lajos tábornagy, Reiger Emil tábornok, Keffka Ignác ezredes, dandárparancsnok. Báró Leonhardi Károly ezredes, Lotardi és törteli Lósch József ezredes, Horváth Lajos őrnagy és gróf Breda Viktor őrnagy. A verseny bizottság tagjai: Máriaassy László alezredes, gróf Starhemberg Vilmos kapitány, Fanta Géza főhadnagy és gróf Haller Jenő hadnagy.

ZENE ES MUVESZET.

Zenelap. Sághe József hézagpótló zenefolyóiratának legutóbbi száma a Budapesten lefolyt országos zenészet kongresszusról számol be részletesen, úgy hogy a füzet egész tartalmát ez teszi. Az a nagy fontosság, melylyel a kongresszus birt Magyarország zenei életére, ebből a számból visszatükröződik. Részletesen közli valamennyi felolvasást, előadást és fejszólalást, úgy hogy minden olvasó előtt feltűnhetik az a nagy lelkesedés, melylyel az egész ország zenészei viseltettek első kongresszusuk iránt. S a hozott határozatok mutatják, hogy a nagygyűlés nem végzett hiábavaló munkát.

A füzet végén közli Sághe a kongresszusra érkezett üdvözlő táviratokat; ezek közül kiválik egy hosszú, lendületes üdvözlés, melyet Imrik Kornélia, a nagyváradi kitűnő zeneszerzőnő küldött.

A kiváló folyóirat előfizetési ára egy évre 8 korona.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Ira: Lucien Biart.

Francziából: K — ő.

22.

— Nem, jobb szeretek én az erdőben bolyogni. Neni tudom miért, de Orizava zaja engem elszomorít.

Vacsora után a két barát együtt beszélgetett.

— Már nem gondolsz arra, hogy leányodat férjhez add? kérdő váratlanul Alvarez.

Don Estevan meglepetve emelte föl szemét.

— Nem ez volt-e két hónap előtt leghőbb vágyad? folytatta az udvarnag.

— Igen, felelt az ültetvényes lecsüggesztett fővel, de Valeriano halála óta megszoktam Micaelát úgy tekinteni, mint egy özvegyet s elment a kedvem a vőlegénykereséstől. De te, ki az előbbi tervem ellen mindig küzdöttél, talán találtál valakit?

— Én úgy találtam, hogy nagyon siettel, de végre Valeriano engem is legyőzött.

— S most találtál valaki mást?

— Éppen nem, a te feladatod egy új főniksz felfedezése.

— S az nem könnyű dolog, mert az én főnikszemnek tetszenie kell a leánynomnak is meg neked is.

— Én mindig szeretni fogom azt, a kit Micaela szeret.

— Hát Valeriano?

— Őt nem szerette.

— Ez igaz. Engem jobban elszomorított a gyászos eset, mint őt. E szerint nekem most újra táborba kellene szállnom?

— Mindenesetre, de ne veszítsd el a fejed az első találkozásra.

— Valerianoval nem először találkoztam.

— Hagyd ezt a szegény fiut nyugodni a sirjában, mondá Alvarez, ha csak nem akard, hogy a lányod egy árnyékba szeressen bele. Hála Istennek Micaela szíve ériutellen maradt, bár a te szavaidból ellenkezőt lehet gondolni. Vigyázz, mert az emberek féltékenysége, különösen a fiataloké, a multra is kiterjed.

— Okosan beszélsz és követni fogom tanácsaidat. Mit szólsz Beltran Fülöphöz?

— Maholnap eléri, a negyvenedik születésnapját.

— De minő lovag!

— Ez másodrendű előny, ha Micaelát akarjuk boldoggá tenni.

— Te káromkodol! szólt Estevan élénken felugorva. A lóval való bánni tudás szerinted másodrendű előny! Lelkemre, kíváncsi vagyok, minő jó tulajdonságokat vársz keresztleányod férjéért?

— Legyen fiatal, elég csinos, de minden esetre becsületes és tisztességes, felelt Alvarez mosolyogva barátja haragjára — s ha véletlenül jól ért a lovakhoz, az sem nagy baj.

Don Estevan megvetőleg fordította el a fejét.

— Jó éjt, mondá Alvarez s kezét nyujtá. Gondold meg jól a dolgot és ne siess túlságosan.

De a heves természetű ültetvényes nem volt az az ember, aki ilyen tanácsra hallgatott volna. Másnap jókor reggel bement a városba s csak igen későn tért vissza s ezt többször is megtette.

— Azt hiszem, megtaláltam, sugta egy napon Alvarez fülébe.

— Bemutattad már Micaelának?

— Nem, először meg akarom nektek mutatni a főnikszet, a melyet fogtam. Holnap elmegyünk egy Ixhuatlancilloban újraépült ház felszentelésére, ő is ott lesz.

Másnap délután három óra tájban Micaela fehér ruhába öltözve, fején széles karimájú lebegő tollu kalappal lóra ült. A fiatal leány vállait hosszú kék selyemsál fődte, mely mellén keresztetűzve, festőien folyta körül szép termetét. Keztyűs kezeivel egy remekműű aranyvégű lovagostorral játszott, melyet egy benszülött művész készített. Don Estevan az Éclair-re ült, melynek szája kezdte megszokni a zablát.

— Előre, kiáltott az ültetvényes vigan, mintha visszanyerte volna régi kedvét.

— Keresztatyám nem jön velünk?

— A szoros utnál találkozunk vele.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

Miniszterek Gasteinban.

Gastein, július 17. (Saját tud. távir.) Fejérvary Géza és Lukács László miniszterek ideérkeztek.

Gyilkos merénylet.

Paris, július 17. A Havas-ügynökség jelenti Oranból: Mikor Max Regis tegnap a kaszinó felé tartott, egy ember késsel nyakán szurta. A tettest rögtön letartóztatták. Verekedésre került a dolog, a melyben 30 embert letartóztattak, köztük Louis Regist. (M. T. I.)

Fellázadt fegyenczek.

Budapest, július 17. (Saját tud. táv.) Rómából távirják, hogy a Palianoi fegyverházban az összes fegyenczek fellázadtak. Megrohanták a felügyelőket és megkötözték őket. Egyet közülök, ki ellenszegült, meg is öltek. Katonáság vonult ki a lázadás elnyomására, azonban nem tudták megfékezni a fegyenczeket; mert azzal fenyegetőztek, hogy az első lövésre az összes felügyelőket megölik. Börtönvizsgáló bizottság kiküldését kérték, mely Rómából meg is érkezett. Elpanaszolták a bizottságnak, hogy a rossz élelmezés miatt lázadtak fel.

K i n a.

London, július 17. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből tegnapi kelettel: A követek nyíltan elismerik, hogy a tárgyalások befejezésére való kilátások mindinkább rosszabbodnak és hogy a helyzet nagyon komoly. Több mint egy hónapja, hogy a tárgyalások holtpontra értek. A követek mára kitűzött tanácskozását elhalasztották, mert nyilvánvaló volt, hogy nem lesz semmi eredménye. A június 1-én tartott nézeteltérések tetőpontra értek. Azóta a tárgyalások teljesen szünetelnek. Anglia és Oroszország között a föllentét a kártérítés fizetésére vonatkozó terv részletei körül forog. A követek június elején kormányuk jóváhagyásától feltételezeten már mindannyian megállapodtak egy tervre nézve, mikor Anglia megtagadta hozzájárulását azzal a megokolással, hogy meg kell védenie a maga kereskedelmi érdekeit. A semleges hatalmasságok követői úgy vélekednek, hogy vagy Angliának vagy Oroszországnak nagy engedményeket kell tennie, mielőtt a tárgyalások befejezése lehetővé válik.

Az alatt a követek aránylag jelentéktelen részletkérdéseket tárgyalnak, mint például a hajózási viszonyok javításának kérdését. Ha azonban a pénzügyi kérdés el volna intézve, a tárgyalásokat egy nap alatt be lehetne fejezni. Lihungcsang sűrűsen felszólította a követeket, hogy teljes tervet terjesszenek elő a békefeltételekről. Kina — mondja Lihungcsang — kész minden józan feltételt elfogadni, de tudni akarja valahára, hogy mit kívánnak voltaképpen a hatalmasságok, mert csak akkor kezdheti meg a feltételek teljesítését. A követek tiltakoznak a lapoknak az ellen a szemrehányása ellen, hogy ők az okai a halogatásnak és azt mondják, hogy nem ők, hanem a kormányok felelősek azért, hogy a tárgyalások megakadtak.

Visszavont elindulási parancs.

Tienczin, jul. 17. A 3. bombayi lovas ezred elindulására vonatkozó parancsot visszavonták és az itt maradó angol helyőrséget körülbelül 1000 emberrel szaporították. (M. T. I.)

Roseberry nyilatkozata.

London, július 17. A City Liberal Club nyilatkozásra kérte fel Roseberryt, a ki erre a felszólításra levelet intézett a klubhoz, a melyben azt mondja, hogy a liberális párt vezetéséről 1896-ban azért mondott le, mert remélte, noha nem bízott benne, hogy ezzel előmozdítja a párt egységét. Ennek a lépésnek azonban nem volt sikere. Távol áll attól a gondolattól, hogy ismét kiálljon a pártviszályok porondjára és soha sem fog oda önként visszatérni. A mi személyes nézetét illeti, úgy gondolja, hogy a liberálisizmus az országban nagyon erős és a

belső politika kérdéseiben sikeresen tömörülhetne. De valamely párt csak akkor válhatik hatalmassá, ha érdeklődését olyan kérdésekre irányítja, a melyek a háboruban találják megtestesüléstüket. Az egész birodalom egyesül erre a háborúra. A liberálisok magatartása semlegességükkel és szabad véleménynyilvánításukkal csak a liberálisok tehetetlenségét juttatja kifejezésre. Ilyen feltételek között párt nem létezhetik. Olyan kérdéstről van itt szó, a mely az egész emberiséget érdekli és a mely kulturális és politikai szempontból életkérdés. A liberális párt szakadása azonban nemcsak a háborúra vonatkozik, hanem az imperium elve körül vívott régi és meg nem szüntethető fundamentális harcra alapszik. Ugyanabban a pártban pedig nem uralkodhatik kétféle szellem, ha erős tényező akar maradni. (Magyar Táv. Iroda.)

A zágrábi szerelmi dráma.

Budapest, július 17. (Saját tud. táv.) Zágrábból távirják, hogy a rendőrség le tartóztatta Trezics szerkesztőt, kinek ablaka alatt kedvese agyonlőtte magát. Az a gyanu merült fel ugyanis, hogy a leány nem volt öngyilkos, hanem Trezics lőtte agyon.

Robbanás egy puskaporgyárban.

Nóra, (Skandinávia) jul. 17. Tegnap délután az innen fél mértföldnyire lévő Gyttongféle puskaporgyárban nagy robbanás történt. Hét épület levegőbe röpült. Négy ember életét vesztette, öt megsebesült. A szomszéd erdő tüzet fogott. (M. T. I.)

Az orosz nagyherceg Romániában.

Bukarest, július 17. Mihajlovics Sándor nagyherceg délelőtt Konstanzában partra szállt. Az új kikötő perronján Ferdinánd trónörökös, Sturdza miniszterelnök, Fonton orosz követ, Dobrogea tábornok hadosztályparancsnok, a rendőrprefektus és a polgármester fogadta. A zene az orosz himnuszot ját-

szolta. A nagyherceg és a trónörökös a második vadászezred fölött, a mely Gri-vica bevételénél kitüntette magát, szemlét tartott. Este a nagyherceg tiszteletére lakoma volt.

KOZGAZDASAG.

A szennyvizek mezőgazdasági értéke. A répaczkorgyárakból kikerülő szennyvíz eddigelé nem sok fejlődést okozott gyárosainknak; egyszerűen bevezették a legközelebb levő vízfolyásba s annak következményeivel mit sem törődtek. S ámbár vízjogi törvényünk a folyóknak különböző fertőző anyagokkal való beszennyezését tiltja, mégis elnézéssel voltak hatóságaink a gyárak gondatlansága iránt azért, nehogy fellépésükkel a fejlődésben lévő czukoripart megakasszák, de másrészt azért is, mert voltaképpen nem is akad panaszos e tekintetben.

Pedig a czukorgyári szennyvizek igen sok oldott és nem oldott szerves anyagot tartalmaznak s bennök az oxigén mennyisége igen kevés; éppen ezért e szennyvizek a rothadás és fertőzés fészkei lévén, közegészségügyi szempontból veszélyesek. A szennyvizek e veszélyessége általánosan ismert dolog lévén, azok mechanikai és kémiai tisztítását vették foganatba különböző eljárások alkalmazásával.

Az idevonatkozó kísérletek eredménynyel jártak ugyan, de igazi sikert csak akkor érhetünk el, ha a szennyvizet a talaj öntözésére használjuk fel, vagyis ha azt mezőgazdaságilag értékesítjük.

Ugyanis ha a szennyvíz nagy kiterjedésű felületen eloszlik s cseppenként szivárog a talajba, egyrésztől megszűri, másrésztől pedig felületen érintkezvén a levegő oxigénjével, a fertőző anyagoktól megtisztul s a vízben oldott nitrogéntartalmu szerves anyagok nitrátok alakjában a talajhoz kötődnek.

Ily módon tehát nemcsak a közegészségügyi célt érjük el, hanem a szennyvíz felhasználásával még mezőgazdasági haszon is támad, a mennyiben az öntözővíz megrágyazza a földet. Megjegyezzük azonban, hogy a talaj tápanyagkészletét szaporítani oly mértékben, a mely egy jó termés előállítására okvetlenül szükséges, kizárólag szennyvízzel nem lehet, hanem kell, hogy a tápanyagok egyéb uton is jó műtrágyák által fedeztessenek.

Építkezők és gazdák figyelmébe

ajánlom építkezési- és gazdasági czikkekkal felszerelt raktáramat, a hol a **legelőnyösebb árak** mellett csakis **első rangu gyártmányok** szerezhetők be.

Telefon 67.

Telefon 67.

Raktáron tartok

Építkezők részére:

I-ső rendű Beocsini Román- és Portland-Cementet, Valódi szagtalan tűzmentes Asphalt fedéllemezeket, Elszigetelő lemezeket és elszigetelő anyagokat, Kitűnő menyezetrádfonatot, Erdélyi szobrász- és alabastrom gipszet, Carbolineumot- és Tinctort (fatelítésre), Disztéglákat (nyers építkezésekhez), Római és Velencei Cement mozaik lapokat, Kőanyagcsöveket.

Nagyon olcsó árakban!

Gazdák részére:

Valódi orosz kaukázusi gépolajat (eredeti hordóban), Valódi Oliva gépolajakat, Henger- és Dynamo gépolajakat, I-ső rendű Repcze olajat (égető olaj), Kitűnő Tovotte gépszirt, Kék uszó kocsikenőcsöt

Legelőnyösebb petroleumforrás!

Krugstein Izidor utóda Rosenberg Izsó,
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, július 17.
Buza októberre	8 10
Buza áprilisra	5.16
Tengeri	6.88
Rozs okt.	6.86
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, július 17.
Osztrák hitel	664.75
Magyar hitel	668.—
Allamvasút	655.—
Rimamurányi	446.50
Magyar jelzálog	447.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. július 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.75
Magyar koronajárdék	92.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	120.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	173.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	143.50
Osztrák járadék papírban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	98.75
Osztrák járadék aranyban	117.—
Osztrák korona járadék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16.40
Magyar hitelbankrészvény	642.—
Osztrák hitelintézet részvény	639.—
Párisi vista	95.15
20 frankos arany (Napoleon'sor)	19.04
Németbirodalmi márka	117.47
London vista	239.60
20 márkás arany	23.50

A szerkesztés: F. S. Gy.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiú tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

147-12-0

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	730	950	—	—	435	858
Vásártér	>	722	946	*1133	235	427	850
V.-Velence	>	740	1000	1149	301	445	915
Rontó f.	>	754	1014	1203	314	459	929
Püspök-fürdő	>	805	1025	1209	321	509	939
Félix-fürdő	érk.	817	1037	1220	332	521	951

Félix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	820	1042	*1221	335	524	953
Püspök-fürdő	>	838	1100	1232	347	541	958
Rontó f.	>	842	1104	1236	351	545	962
V.-Velence	>	855	1117	1249	406	600	1013
Vásártér	>	905	1131	104	421	608	1020
Nagyvárad	érk.	911	1127	—	—	615	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzások,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.